

# **Llibertat, convivència i perdó en sant Josepmaria**

Us oferim el text de la conferència "Sant Josepmaria Escrivà de Balaguer durant la guerra civil espanyola: unes vivències sobre la llibertat, la convivència i el perdó", pronunciada pel Dr. Benet Badrinas a la IV Jornada Camins de Llibertat, celebrada el passat dia 13 de novembre a la Seu d'Urgell.

16/04/2011

## **Sant Josepmaria Escrivà de Balaguer durant la guerra civil espanyola: unes vivències sobre la llibertat, la convivència i el perdó.**

La societat que ens envolta sembla una societat amant de la pau. És possible que la gent del nostre temps s'hagi cansat de guerres que promouen uns pocs, potser fins i tot amb interessos bastards. Guerres que porten morts i tremendes destruccions ... i que no resolen res. Quan acaben, segueixen els mateixos odis amb els mateixos problemes o pitjors, però tota ànsia o reivindicació de pau es queda en simple soroll, si no porta units els valors veritables de llibertat, de convivència i, si cal, de perdó ...

La vida de sant Josepmaria Escrivà de Balaguer, el fundador de l'Opus Dei pot ensenyar alguna cosa perquè va haver de patir molt en trobar-se ficat en una societat d'homes que no

tenien el mínim respecte a la llibertat dels altres.

Va viure a Espanya fins 1947. En els anys trenta, abans de la guerra civil, va estar a Madrid des de 1927, en una societat tremendament violenta, sense respecte a la persona o pensament de l'altre. Una societat que va desembocar inexorablement en una tremenda guerra civil.

Aquella guerra va tenir la seva fi però no penseu que sant Josepmaria va obtenir aleshores la pau o una convivència amb respecte a un mínim de llibertat. Només cal que recordi que a Barcelona va haver de dir als qui el seguien –alguns els hi feien la vida impossible- que, quan es pogués, hi hauria un oratori que tindria com a lema visible les paraules de l'Evangeli de sant Joan: *Veritas liberabit vos* (Jo 8, 32), la veritat us farà lliures... I així es va complir al Col·legi Major Monterols on es van escriure el 1949 com un

testimoni de la història per a la història.

Potser som pocs els qui coneixem que el 1947 va establir la seva residència a Roma tot i que no era estrictament necessari per ser el President general d'una institució de caràcter pontifici o universal. És possible que fins i tot el més aconsellable era que hagués seguit a Espanya uns anys més. Però, va marxar a Roma amb certa precipitació i anacrònicament, perquè en aquest país no el deixaven viure en pau. Jo li he sentit dir, sense eufemisme, i moltes vegades, que es va haver d'«exiliar». Recordo una petita anècdota, entre moltes altres que es podrien explicar. Seria cap a 1941 que va viatjar de Madrid a Barcelona i algú li va aconsellar que, per prudència, adquirís el passatge de l'avió amb nom canviat. En arribar a la ciutat comtal, també prudentment, va haver d'utilitzar

l'hospitalitat d'un amic sacerdot catedràtic de la Universitat perquè no poguessin localitzar-lo. Un temps després es va saber que aquelles cauteles eren necessàries perquè quan li va arribar la notícia de la seva estada al llavors governador civil de Barcelona, va comentar: *M'alegro que viatgés així perquè si jo m'assabento que venia a Barcelona, l'hagués fet aturar a l'aeroport .*

De tota manera tampoc fora d'Espanya va trobar el respecte a la llibertat necessari per tenir pau. Seria en els seixanta del segle passat quan li vaig sentir dir amb certa decepció, al retorn d'un llarg viatge per algunes nacions europees: ***No he trobat la llibertat enlloc!.***

Un dia li vaig sentir dir una cosa molt significativa: ***M'agradaria escriure un tractat sobre la tirania.*** ***Recordo molt bé els traços amb els quals dibuixava la "tirania", com***

***eren els governs tirànics i les conseqüències que es derivaven d'ells. Ell ho havia experimentat bé.***

Trobaríem infinitat de textos que ens va deixar escrits en defensa de la llibertat però ens hem de quedar avui només amb una mostra. Pertany a una homilia pronunciada l'any 1970 en què va dir: ***Alguns d'entre els qui m'escolteu em coneixeu de fa molts anys. Podeu testificar que durant tota la vida he anat predicant la llibertat personal, amb personal responsabilitat. L'he buscada i la busco, per tota la terra, com Diògenes buscava un home. I com més va, més l'estimo, l'estimo sobre totes les coses terrenals: és un tresor que mai no avaluarem prou ( És Crist que passa , n. 184).***

Avui es parla molt de llibertat però, si mantenim el *llum de Diògenes* encès

serà avui també difícil trobar la veritable llibertat, l'autèntica llibertat. Avui el que s'ha estès i es continua estenent malèficament és la caricatura de la llibertat que es pot dir relativisme: l'enganyós i corrosiu s'ha de respectar tot ... o val tot.

Aquest tipus d'aparent liberalisme radical que porta al llibertinatge, no respecta ni tan sols la manera de pensar íntima o la consciència de cadascú, perquè no respecta la veritat.

Cal recordar que la consciència és la norma suprema de conducta i que sempre ha de ser respectada però cal saber bé el que és la consciència veritable o recta. El Cardenal Ratzinger, que seria anys després el Sant Pare, va reflexionar sobre aquesta llibertat de pensament i va descobrir una contradicció quan el dictamen clar de consciència –que s'ha de seguir, en això no hi ha dubte

— es considera infalible. Si fos infalible voldria dir que no existeix cap veritat. Aquest relativisme tindria, per tant, un fals concepte de la consciència, es tindria solament una veritat del subjecte, que quedaria reduïda a la seva sinceritat. En aquest cas, allò que cada un pensa o en el que construeix la seva vida, *no es presenta, com la finestra des de la qual l'home abasta amb la seva vista la veritat universal (...). Més aviat sembla la closca de la subjectivitat, en la qual l'home es pot amagar fugint de la realitat. En aquest sentit, la consciència no obre les portes al camí alliberador de la veritat sinó que és la instància que ens eximeix de la veritat. Allò subjectiu es presenta com allò que ha de ser respectat o és indiscutible. No cal preocupar-se per buscar la veritat, n'hi ha prou amb ser lliure o sigui tenir les pròpies opinions o conviccions molt fermes i adaptar-se o respectar les dels altres. Llavors,*



*l'home queda reduït a les seves conviccions superficials -conclou dient el cardenal Ratzinger- que, si més profundes siguin, tant millor per a ell (J. Ratzinger, Ser cristiano en la era pagana, p. 30. Madrid, 2006)*

El resultat d'aquest relativisme és una societat que deixa de importar-li la veritat, i que la substitueix per l'imperi d'allò que és políticament correcte, per la comoditat, pel caprici, o per l'orgull o egoisme.

El Cardenal Ratzinger va veure clar l'error de la mal entesa llibertat i les seves conseqüències, en una conversa entre amics. Diu: *Algú va objectar a aquesta tesi que, si això tingués un valor universal, aleshores fins als membres de les SS nazis estarien justificats i hauríem de buscar-los en el paradís .*

Efectivament els nazis estaven profundament convençuts de la seva causa per més que les seves accions

fossin objectivament espantoses. Per tant a nivell subjectiu es van comportar moralment bé des del moment en què van seguir el dictamen de la seva pròpia consciència. Un disbarat evident. Aquest dia, acaba dient l'aleshores cardenal , va arribar a la conclusió que *un concepte de consciència que portava a conclusions semblants, havia de ser fals* (Ibid., p. 31).

Efectivament, la llibertat no és una cosa indeterminada -un "tot s'hi val"- sinó que està sotmesa a la recerca sincera de la veritat objectiva.

Tots coneixem el personatge que va tenir un important protagonisme en relació a Jesucrist: Ponç Pilat. A aquest pretor, quan va sentir que el Mestre deia que el sentit de la seva vida era donar testimoni de la veritat se li va escapar dir cínicament i sense cap interès vers ella: "I què és la veritat?". Després, es rentaria les

mans i donaria la injusta sentència que coneixem.

Sant Josepmaria Escrivà entenia molt bé que la llibertat veritable comporta cercar la veritat. Per això, va repetir incansablement, unes paraules senzilles, profundes i magistrals al meu entendre : ***Llibertat de consciència: no! -Quants mals ha portat als pobles i a les persones aquest lamentable error, que permet actuar en contra dels propis dictats íntims. Llibertat "de les consciències", sí: que vol dir el deure de seguir aquest imperatiu interior ..., ah, però després d'haver rebut una formació seriosa!*** ( Solc , n. 389).

No voldria que, amb aquesta breu disquisició perdéssim de vista l'actuació de sant Josepmaria que no només no va tenir animadversió o rancúnia cap a ningú, sinó que sempre va tenir un exquisit respecte

cap a les idees o conductes dels altres.

Estem en els anys trenta. Josepmaria Escrivà havia de pregar als difunts que tenia al cementiri de Madrid i explica: ***Com és costum des de la república, aquesta multitud enverinada per diaris, fullets i fulls pornogràfic-anticlericals, també em va insultar a gust en les meves anades i vingudes al cementiri. Anotaré un parell de casos curiosos: un d'aquests dies, hi havia al costat d'una de les dues fonts que hi ha al camí que va des de la carretera d'Aragó a l'Est, un grup de nois i dones fent cua, per omplir d'aigua seus càn timers , gerres, llaunes ... Del grup de nois va sortir una veu: "un capellà! Anem a apedregar-lo ". Amb un moviment anterior a la meva voluntat, vaig tancar el breviari, que llegia, i em vaig encarar amb ells: "Pocavergonyes! ¿Això us***

*ensenyen les vostres mares?"*  
*Encara vaig afegir altres*  
*paraules. Llavors es van excusar*  
*entre ells. "Ha estat aquest ..., ha*  
*estat aquest". I una donassa del*  
*grup em va dir: "Però vostè creu*  
*que aquests fan cas a les seves*  
*mares?" -Estic segur que, si no els*  
*faig front, aquells brètols, entre*  
*l'alegria dels adults, em lapiden*  
*com a sant Esteve . He d'advertir*  
*que altres dies, en passar jo al*  
*costat de la cua hidròfila*  
*acostumava un o altre d'ells o*  
*d'elles a cantar, en alt, allò de "si*  
*los curas y frailes supieran..."*.

*Segueix escrivint: Un altre cas: el*  
*carrer de Lista, al final. Venia*  
*aquest pobre capellà, cansat, de la*  
*novena. Sobresurt un paleta d'una*  
*obra, que estan fent i diu,*  
*insultant: "un escarabat ¡cal*  
*trepitjar-lo!" Moltes vegades vaig*  
*fent oïdes sordes a l'insult.*  
*Aquesta vegada no vaig poder.*

***"Què valent -li vaig dir- ficar-se amb un senyor que passa al seu costat sense ofendre'l! ¿Aquesta és la llibertat?" El van fer callar els altres donant-me, sense paraules, la raó. Uns passos endavant, un altre paleta va voler d'alguna manera explicar el perquè de la conducta del seu company: "No està bé, però, sap vostè?, És l'odi". I es va quedar tan tranquil (Cf. Apin.210-211 en AVP cap. 6.3).***

Són anotacions en els seus apunts íntims i pot subratllar-se que no hi ha cap comentari agressiu o de condemna a ningú. Narra el que passava, ho lamenta ... i res més.

Va venir després la guerra i li van anar arribant notícies d'assassinats d'amics o de la destrucció a crema de les coses sagrades .... Moltes vegades se'l veurà plorar de pena. Entre els seus amics sacerdots van assassinar Lino Vea Murguía, Jose María Vegas,

a sant Pedro Poveda, i fins al cosí de la seva mare, Mariano Albás, que abans d'ordenar-se havia estat el seu padrí de baptisme ... Va plorar, sí, però no se li va sentir cap comentari d'odi o d'amargor. Si de cas resava i desagreujava.

Per salvar la seva vida va haver d'estar tancat durant molts mesos en diferents refugis: cases particulars, manicomis o legacions diplomàtiques. Procurava que el temps no passés en va i procurava d'aprofitar-lo i animava als qui estaven amb ell a no perdre'l.

Escrivia cartes, llegia, estudiava i, és clar, resava. Per descomptat el temps no transcorria inútilment com s'aprecia en un reflex biogràfic que va escriure a Camí: ***No es veien les plantes cobertes per la neu. -I comentava, joiós, el pagès amo del camp: "ara creixen cap endins".- Vaig pensar en tu: en la teva forçosa inactivitat*** (n. 294).

Al setembre de 1937 es va anar forjant la idea, després de diversos intents fallits, que era possible seguir els passos pels quals uns bons amics havien sortit d'Espanya pels Pirineus. Es van posar en marxa en una aventura que els costaria més de dos mesos de preparació i després, sis nits de caminar duríssimes per anar des de Pallerols fins a Andorra acompanyats de múltiples incerteses. Es poden llegir els diaris o altres testimonis i es comprovarà que no hi va haver animadversió cap als qui podien ser els causants de les dificultats en què estaven.

Un petit detall significatiu és que durant el mes llarg que van passar a Barcelona sant Josepmaria va visitar un gran amic que recordava dels seus anys d'estudis a Saragossa i que era magistrat a l'Audiència territorial. Era clar que es tractava d'una persona amb la qual no compartia moltes idees. Aquell dia va



anar a dinar a casa seva i la seva principal preocupació va ser la de comprar algun delicat obsequi als seus fills. Van parlar dels records que els unien i, un cop més, es va manifestar el respecte que tenia a les opinions de cadascun encara que, com en aquell cas, moltes no les compartiria. Es pot afegir que aquest home va haver de marxar d'Espanya en acabar la guerra i va ser detingut pels alemanys a França i, quan estava al tren a tota marxa, camí del lliurament a les autoritats franquistes, es va tirar a la via.

Sant Josepmaria sempre va afirmar la llibertat en qüestions polítiques en què tot és opinable, en la confrontació de diferents punts de vista o solucions per als països. En aquells anys trenta en què el desacord polític era tan radical, mai es va manifestar a favor d'un o altre partit. L'únic que li importava era complir la missió sacerdotal que

havia rebut de Déu afrontant les dificultats que es poguessin presentar amb una serenitat no incompatible amb l'optimisme. Certament contemplava els successos en el context d'una paraula - certament profètica- de Jesucrist: *En el món passareu tribulacions, però tingueu confiança: jo he vençut el món* . (Io. 16, 33).

Jordi Piferrer m'ha recordat dues petites anècdotes. Una explicada per Juan Jiménez Vargas, un dels protagonistes de la marxa pel camí de la llibertat. Just havia acabat la carrera de medicina i havia tractat a sant Josepmaria assíduament des de 1932. Juan era un home que havia actuat en política com tradicionalista i sempre el va sorprendre que sant Josepmaria no parlés mai de política en aquells anys de confrontació entre les dues parts d'Espanya, en què la majoria de gent pensava que la solució la donarien els diferents

*partits polítics. Sembrava pau i serenitat, i feia resar a la gent per què s'acabés aquella barbàrie de la guerra, però no atacava les persones que pensessin diferent d'ell: les perdonava si li havien fet algun mal i resava per ells .*

També m'ha recordat en Jordi l'empipament d'un dels caminants - Pedro Casciaro- quan tant per les autoritats andorranes, com per les franceses van ser qualificats com a refugiats polítics ja que ells no havien sortit d'Espanya per raons polítiques sinó de supervivència en llibertat.

Jo recordo que al saludar a sant Josepmaria un dia que arribàvem a Roma, algú va al·ludir inoportunament a l'actuació pública d'una persona de l'Opus Dei que ostentava un càrrec polític a Espanya. No puc deixar de recordar la ràpida i impressionant resposta. "

***Això no m'importa res... Si em dius que està malalt o que no es troba bé, em preocuparé de seguida que rebi les cures que necessiti..., però ;no m'importen gens les seves actuacions públiques o polítiques !"***

El 19 d'abril de 1938, quan portava tres mesos vivint a Burgos, va escriure aquest succés: ***Un alferes, que ha patit extraordinàriament en la seva família i en la seva hisenda, per les persecucions dels rojos, profetitza les seves pròximes venjances. Li dic que he patit com ell, en els meus i en la meva hisenda, però que desitjo que els rojos visquin i es converteixin. Les paraules cristianes xoquen, en la seva ànima noble, amb aquells sentiments de violència, i se'l veu reaccionar.***

Quan estava encara fresca la fi de la guerra amb victòria per a uns i

derrota per a altres, com sol passar, però amb pèrdua per a tots, algunes irreparables, quan el país seguia silenciosament dividit en dos bàndols irreconciliables per rancúnies enverinades sobre piles de morts ..., era insòlit que es donés una anècdota d'aquest tenor: sant Josepmaria havia pres un taxi i conversava amb el conductor. Va sortir a la conversa la tragèdia passada. Li deia el que pensava: ***¿No li sembla que ha estat una guerra sense raó? ¿No li sembla que Espanya és prou gran perquè convisquem tots... encara amb maneres diferents de pensar? Perquè vostè -li anava dient-, pot tenir les seves idees però podem parlar i penso que és possible que jo li convenci i vostè podrà rectificar, o és possible que jo entengui que té vostè la raó i llavors jo rectificaré. I si cap convenç a l'altre, podem seguir parlant i convivint, no li sembla?***

Sant Josepmaria es va sorprendre amb l'agressivitat i rancor que corroïa l'ànima d'aquell home, en sentir-lo dir: *Estava vostè a Madrid durant la guerra?* Després de la seva resposta afirmativa aquell home va dir amb odi: *Quina llàstima que no el matessin!* . Arribada a destinació i, en pagar la carrera el sacerdot va buidar el seu bitlleter i lliurant tot el que portava al conductor, li va dir: ***Per a què avui els doni un bon postre als seus fills!*** . No hi va haver més, així es van acomiadar.

Es pot pensar que aquella "propina" del sacerdot en arribar a destí, va ser un gest insòlit llavors. Però em permeto pensar, No segueix essent també avui igualment infreqüent? Quan els nostres conciutadans posen l'èmfasi en favor de la pau i en contra de la guerra pública o privadament, són veritablement autèntics? Aquell que avui es manifesta amb força contra les

guerres ¿ha mirat si de cas el seu crit no està sortint d'un cor està ple de rancúnies i odis grans o petits?.

Efectivament, no es pot conviure en pau amb els que no respecten la llibertat dels altres. Es pot assenyalar, encara, un altre aspecte: és fàcil arreglar el que està lluny, no costa cap esforç. El difícil és abraçar al qui tenim proper però que pensa de manera diferent o que se'ns distància per actituds que considerem inacceptables i fins i tot imperdonables.

A un sacerdot li fan preguntes sobre la seva vida i, entre moltes coses, recorda aquell dia en que va sentir a un grup de joves conversar dels mals que hi ha al món: drogodependències, famílies destruïdes, avortaments, discriminacions... crims. Es va sentir empès a intervenir i els va anar dient que en aquest món podem tenir la

sensació que estem embarcats en una nau que s'enfonsa perquè fa aigua per tot arreu i ens adonem que només podem posar un dit a la via d'aigua. Efectivament, no podem fer res -els deia- en tot el que passa a Àsia, o en el Mig Orient, o a Etiòpia o a l'Iraq. Però sí hi ha una cosa que podem fer: ajudar el veí, a qui és a prop!

Va recordar llavors que en una altra ocasió estava també amb un grup de joves als que els havien ensenyat a pregar per Somàlia. No els va dir que estigués malament, però, els va preguntar, ¿No és possible que algun de vosaltres faci la vida impossible als seus pares o no es doni compte que a casa estan passant per dificultats? ¿No us sembla que hauríem de pensar més i millor en com tractem els germans o als companys ... o als professors ....? És possible que per Somàlia pugueu fer poc o res i això és molt fàcil. No



obstant això, podeu fer molt pels vostres pares o mestres ... Encara que és més difícil i exigeix més esforç

Jo recordo vivament la conversa de sant Josepmaria amb un conegut escriptor i intel·lectual d'aquells anys. Era l'octubre de 1960 i jo vaig ser present en aquella mitja hora que va durar la cordial entrevista. Era un matí de diumenge de finals d'octubre de 1960. El que havia de ser l'interlocutor de sant Josepmaria, coneixia molt bé la divisió que hi havia llavors entre dos grups de professors universitaris i em consta, perquè moltes vegades ho havíem comentat, que ho lamentava profundament. Els dos grups eren titulats com els intransigents i els comprensius. A sant Josepmaria l'havien situat entre els intransigents i a això es va referir en aquella conversa.

***Aquí mateix -li deia- , en aquest mateix despatx, he rebut a comunistes sabent que eren comunistes, a falangistes sabent eren falangistes, a maçons coneixent la seva condició ... i després resulta que ... Jo sóc l'intransigent!***

Va ser així desgranant successos o anècdotes d'aquest tenor i em sembla que al final es va referir al fet que, a Londres, on havia estat a l'estiu, va ser convidat a dinar a casa de la filla d'un conegut escriptor espanyol casada amb un anglès i va poder dir-li: ***Quan vagis a Madrid i vegis al teu pare, digues-li que ell i jo podem tenir idees diferents i pensar diferent però cal que ens respectem mútuament...*** I tornava a dir amb força: ***I, després, resulta que ¡¡jo sóc l'intransigent!!***

Va arribar el moment del comiat i vam sortir. Vam caminar un temps

callats però aviat l'interlocutor em va dir: *Mons. Josepmaria és un veritable aragonès* . Així es referia al vigor i força del seu caràcter però va afegir: *És curiós que un home tan apassionat sigui tan just en el judici de les persones ... Bé -va matisar-, és que, per sobre del seu caràcter és el seu gran cor "*.

Si fullegéssim ara els escrits de sant Josepmaria ens trobaríem amb una infinitat de passatges que ens il·luminarien amb allò que ell considerava el "cor" que ha de guiar la relació amb els altres i que va repetir incansablement a qui volgués sentir-lo. ***Sempre he predicat - escriu- que ens interessen totes les ànimes -de cent, totes cent-, sense discriminacions de cap mena ( Amics de Déu , n. 9), o potser més explícitament: El gran privilegi de l'home és poder estimar, transcendent així allò que és efímer i transitori. Pot estimar les***

*altres criatures, dir un tu i un jo  
plens de sentit. I pot estimar Déu,  
que ens obre les portes del cel, que  
ens fa membres de la seva família,  
que ens autoritza a parlar-li  
també de tu a tu, cara a cara ( És  
Crist que passa , n. 48).*

Arribat a aquest punt podem dir que els homes mai podran conviure si no s'estimen sincerament i mútua. I aquí és forçós, i és de justícia, que passem la vista pel primer llibre que en la història ens ha il·lustrat sobre el valor que té el cor en les relacions humanes. Vegem molt succintament aspectes que eren nous quan es van escriure i que potser segueixen sent-ho tot i que és l'essencial per construir una humanitat. Com a mínim s'haurien sentir cridats els cristians.

Un dia algú, bon coneixedor de la Llei antiga, va preguntar a Jesucrist, amb intenció de temptar: *Mestre,*

*quin és el principal manament de la Llei? I Ell va dir llavors, possiblement amb èmfasi: -- Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb tot el pensament. Aquest manament és el més gran i el primer. El segon li és semblant: Estima els altres com a tu mateix. Tots els manaments de la Llei i dels Profetes es fonamenten en aquests dos. (Mt 22, 37-40).*

En una altra ocasió va poder completar aquesta idea central quan un altre li va manifestar que no sabia qui era el seu "proïme". *Un dia , li va explicar, un home va ser assaltat en un camí i deixat mig mort a la vorera. Aviat van passar per allà homes de pes en la societat religiosa dels jueus i van veure el ferit però van passar de llarg. No obstant això, va passar després un home que no tenia nom i sí motius de menyspreu al poble, i es va aturar, va guarir les seves ferides, el va muntar en la seva cavalcadura i el*

*va portar a la posada i sufragar generosament del seu allotjament i tractament ... (cfr. Lc. 10, 30-37).*

Però no està tot dit encara. Faltava encara el més incomprensible per als jueus: *Ja sabeu que es va dir: Estima els altres, però no estimis els enemics . Doncs jo us dic: Estimeu els vostres enemics, pregueu pels qui us persegueixen. Així sereu fills del vostre Pare del cel, que fa sortir el sol sobre bons i dolents i fa ploure sobre justos i injustos. Perquè, si estimeu els qui us estimen, quina recompensa mereixeu? ¿No fan el mateix els publicans? (Mt 5, 43-46).*

Difícilment trobarem enlloc quelcom de tan concret i complert. De vegades, quan es parla del cristianisme s'oblida allò més important: estimar sense límits, veure qui es el proïsme –aquell que està mes a prop i ens necessita-, i no tenir enemics... No es pot dir més.

Sant Josepmaria es fa ressò d'aquests ensenyaments quan recull un pensament de sant Lleó el Gran:

***Amb el nom de proïsme, no hem de considerar només els qui s'uneixen a nosaltres amb els llaços de l'amistat o del parentiu , sinó tots els homes , amb els quals tenim una naturalesa comuna . .. Un sol Creador ens ha fet, un sol Creador ens ha donat l'ànima . Tots gaudim d'aquest cel i d'un mateix aire , dels mateixos dies i de les mateixes nits i, per més que els uns són bons i d'altres són dolents , els uns justos i els altres injustos, Déu, malgrat tot, és generós i benigne amb tothom ( Amics de Déu , n. 230).***

Qui així parla, no ens estranya que també ho rubriqui amb aquestes altres paraules: ***Si cal també estimar els enemics -em refereixo a aquells que ens col·loquen entre els seus enemics: jo no em sento***

*enemic de ningú ni de res-, caldrà estimar més que més els qui solament són lluny, els qui ens són menys simpàtics, els qui, per la llengua, la cultura o l'educació, semblen allò que és oposat a tu i a mi (Íbid.).*

En fi, Jesucrist, en el moment més solemne de la seva vida, en el seu comiat, dicta: *Us dono un manament nou: que us estimeu els uns als altres tal com jo us he estimat. Així, doncs, estimeu-vos els uns als altres.* (Io. 13, 34).

També a aquestes paraules posa un comentari sant Josepmaria: *L'anunci i l'exemple del Mestre esdevenen clars, precisos. Ha subratllat amb obres la seva doctrina. I, tot i així, molts cops he pensat que, després de vint segles, encara continua essent un manament nou, perquè molt pocs homes s'han esforçat per practicar-lo, la resta, la*



***majoria, s'ha estimat i s'estima més fer el desentès. Amb un egoisme exacerbat, en conclouen: per què més complicacions, ja em basta i em sobra amb el meu " ( Amics de Déu , n. 223).***

Estem ja a l'últim punt. Per sobre del respecte a la llibertat, de la comprensió i, si es vol del perdó, no hi haurà mai una veritable i autèntica convivència entre els homes si no volen o no tracten d'aprendre a estimar-se.

Benet XVI en una encíclica que pretén orientar el comportament social dels homes i nacions del nostre temps diu,-i val la pena escoltar-, que "*la novetat principal ha estat l'esclat de la interdependència planetària, ja comunament anomenada globalització (...) . Sorgeix en els països econòmicament desenvolupats, aquest procés ha implicat per la seva naturalesa a totes les economies. Ha*

*estat el motor principal perquè regions senceres superessin el subdesenvolupament i és, de per si, una gran oportunitat (...) . Per això, la caritat i la veritat ens plantegen un compromís inèdit i creatiu, certament molt vast i complex. Es tracta d'eixamplar la raó i fer-la capaç de conèixer i orientar aquestes noves i imponents dinàmiques, animant en la perspectiva d'aquesta «civilització de l'amor», de la qual Déu ha posat la llavor a cada poble i a cada cultura ( Caritas in veritate , n. 33).*

La responsabilitat social, la interrelació entre estats, nacions, ètnies o persones, no troba la justícia o el bé comú, només amb una referència a la comprensió, al perdó, al respecte a la llibertat o intimitat de cada un. Perquè la relació amb els altres sigui justa cal que els homes s'estimin: si no hi ha amor, no cerquem la justícia en el món perquè no la trobarem: no hi serà.

La reflexió de Benet XVI transcorre fent honor al títol de la Carta - *Caritas in Veritate* és a dir l'Amor amb la Veritat- i es pot dir que l'explicació és en unes paraules del començament: *La caritat és la via mestra de la doctrina social de l'Església (...) . Ella dóna veritable substància a la relació personal amb Déu i amb el proïsme, no és només el principi de les micro-relacions, com en les amistats, la família, el petit grup, sinó també de les macro-relacions, com les relacions socials , econòmiques i polítiques (...) : tot prové de la caritat de Déu, tot adquireix forma per ella, i a ella tendeix tot. La caritat és el do més gran que Déu ha donat als homes, és la seva promesa i la nostra esperança".*

Això és el que sant Josepmaria ha repetit amb constant martelleig. Llegim: ***L'amor a les ànimes, per Déu, ens fa estimar tothom, comprendre, disculpar,***

***perdonar... Hem de tenir un amor que cobreixi la multitud de les deficiències de les misèries humanes. Hem de tenir una caritat meravellosa, veritatem facientes in caritate , defensant la veritat, sense ferir ( Forja 559).***

Un dia passejàvem dos o tres amb sant Josepmaria, que parlava de la preocupació dels uns amb els altres en la societat. Alguna cosa tenia a veure amb la qüestió social i, entre molts altres aspectes i anècdotes vives ens va explicar que feia uns dies li havien explicat que un determinat bisbe havia publicat un document condemnant els rics. Ell amb rapidesa, va contestar: ***Digueu-li de part meva quan el veieu que amb allò que ell esmorza podrien menjar cinc pobres durant una setmana , i afegia: Perquè jo sé el que esmorza!*** I aclaria que ningú havia de parlar contra ningú: No contra els rics, ni contra els pobres ...

encara que ajudi a que uns i altres siguin solidaris i es preocupin dels altres ...

Aquest era un dia en què sant Josepmaria patia un tràngol dolorós per la mort d'una persona estimada. Ell era molt sobrenatural... però també molt humà, i ens va dir:  
***Pateixo perquè tinc cor. Vosaltres, no deixeu mai de tenir cor... Són uns desgraciats els qui no tenen cor.***

Unes paraules podem encara recollir de sant Josepmaria. No se les vaig sentir dir a ell sinó a dues persones que immediatament després de la seva mort donaven testimoni de la seva vida amb els seus records. Vaig tractar de no oblidar-les però a vegades tenia dubtes de la seva exactitud fins que vaig llegir un dels seus llibres pòstums i vaig trobar aquelles paraules en un d'aquests paràgrafs que tenen gust

autobiogràfic: «**No m'ha calgut aprendre a perdonar, perquè el Senyor m'ha ensenyat a estimar**'' (Solc , n. 804).

Sant Josepmaria, sens dubte va tenir gran respecte al pensament de tots, no solia intervenir en temes polítics, comprenia tots i, sobretot acceptava tots, però en ell no era una tàctica de convivència, comprensió o obertura al diàleg, sinó com a conseqüència d'una convicció interior que vivia i fomentava. I aquest és un resum del seu tracte amb tothom, sempre:

***Caritat sempre, amb tots...***

***Violència, mai. No la entenc, no em sembla apta ni per convèncer ni per vèncer... L'error es combat amb l'oració, amb la gràcia de Déu, amb raonaments***

***desapassionats, ¡estudiant i fent estudiar!, I, repeteixo, amb la caritat. Per això, quan algú intentés maltractar els equivocats, estigueu segurs que sentiré***

***l'impuls interior de posar-me al  
costat d'ells, per seguir per amor  
de Déu la sort que ells segueixin.***

Dr. Benet Badrinas Amat

La Seu d'Urgell, 13 de novembre de  
2010

.....

pdf | document generat  
automàticament des de [https://  
dev.opusdei.org/ca-ad/article/l-libertat-  
convivencia-i-perdo-en-sant-  
josepmaria/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/l-libertat-convivencia-i-perdo-en-sant-josepmaria/) (25/08/2025)